Analysis and Design of Algorithms

Lecture 6,7 The Greedy algorithms

Lecturer: Nguyen Mau Uyen

uyennm@mta.edu.vn

Nội dung

- 1. Lược đồ chung
- 2. Bài toán cái túi
- 3. Bài toán người du lịch
- 4. Đường đi ngắn nhất
- 5. Cây bao trùm nhỏ nhất
- 6. Bài toán tô màu
- 7. Bài toán các khoảng không giao nhau

Nội dung

- 1. Lược đồ chung
- 2. Bài toán cái túi
- 3. Bài toán người du lịch
- 4. Đường đi ngắn nhất
- 5. Cây bao trùm nhỏ nhất
- 6. Bài toán tô màu
- 7. Bài toán các khoảng không giao nhau

Bài toán tối ưu

- PP Tham lam thường dùng cho các bài toán tối ưu tổ hợp (tối ưu rời rạc)
- Bài toán tối ưu tổ hợp có dạng chung min{f(x):x ∈D}

Trong đó D tập hữu hạn các điểm rời rạc nào đó thuộc không gian Rⁿ

Ví dụ

- Máy ATM có 4 (m) loại tiền: 100.000, 50.000, 20.000, 10.000; một người muốn rút số tiền là n (n chia hết cho 10.000). Hãy tìm phương án trả tiền sao cho số tờ tiền phải trả là ít nhất.
- Gọi x=(x1,x2,x3,x4) là một phương án trả tiền; x1, x2, x3, x4 là số tờ tiền phải trả tương ứng với các mệnh giá 100.000, 50.000, 20.000,10.000.
- Theo bài ra ta cần giải:

$$min(f=x1+x2+x3+x4)$$

Với: điều kiện

- -100.000x1+50.000x2+20.000x3+10.000x4 = n
- $-x_i>=0$ (i=1..4)

Giải quyết ...

- Với bài toán tối ưu tổ hợp min{f(x):x ∈D}
- Để tìm phương án tối ưu của bài toán trên người ta có thể so sánh lần lượt giá trị của f tại tất cả các phương án thuộc D; cách này gọi là "duyệt vét cạn".
- Khi số phần tử của D lớn (dù là hữu hạn) thì việc duyệt vét cạn vẫn gặp nhiều khó khăn.

PP Tham lam

- PP tham lam đưa ra quyết định dựa ngay vào thông tin đang có, và trong tương lai sẽ không xem xét lại tác động của các quyết định trong quá khứ.
- Chính vì thế các thuật toán dạng này rất dễ đề xuất, và thông thường chúng không đòi hỏi nhiều thời gian tính.
- Tuy nhiên, các thuật toán dạng này thường không cho kết quả tối ưu.

Ý tưởng

- Xuất phát từ lời giải rỗng, thuật toán xây dựng lời giải của bài toán theo từng bước, ở mỗi bước sẽ chọn một phần tử từ tập ứng cử viên và bổ sung vào lời giải hiện có.
- Hàm Solution(S) nhận biết tính chấp nhận được của lời giải S.
- Hàm Select(C) chọn từ tập C ứng cử viên có triển vọng nhất để bổ sung vào lời giải hiện có.
- Hàm Feasible(S+x) kiểm tra tính chấp nhận được của lời giải bộ phận S+x.

Lược đồ chung

```
procedure Greedy;
(* Giả sử C là tập các ứng cử viên *)
begin
  S := \emptyset; (* S lời giải xây dựng theo thuật toán *)
  while (C \neq \emptyset) and not Solution(S) do
  begin
      x \leftarrow Select(C);
      C := C \setminus x;
      if Feasible (S \cup x) then S:= S \cup x;
  end;
  if Solution(S) then return S;
end;
```

Tính đúng đắn của kết quả

- Để chỉ ra thuật toán không đúng đắn chỉ cần đưa ra một phản ví dụ (một bộ dữ liệu mà đối với nó thuật toán không cho lời giải đúng)
- Chứng minh tính đúng đắn của thuật toán khó hơn nhiều

Nội dung

- 1. Lược đồ chung
- 2. Bài toán cái túi
- 3. Bài toán người du lịch
- 4. Đường đi ngắn nhất
- 5. Cây bao trùm nhỏ nhất
- 6. Bài toán tô màu
- 7. Bài toán các khoảng không giao nhau

Bài toán

(Knapsack Problem)

- Có n đồ vật, đồ vật i có trọng lượng w_i và giá trị c_i, i = 1, 2, ..., n.
- Tìm cách chất các đồ vật này vào cái túi có trọng lượng là b sao cho tổng trọng lượng của các đồ vật được chất vào túi là không quá b, đồng thời tổng giá trị của chúng là lớn nhất.

Khái quát

- Ký hiệu C = {1, 2, ..., n} tập chỉ số các đồ vật.
- Bài toán đặt ra là Tìm I ⊂ C sao cho

$$V = \sum_{i \in I} c_i \to \max$$

với

$$\sum_{i \in I} w_i \le b,$$

Tham lam 1 (Greedy1)

- Ý tưởng (tham lam): Đồ vật có giá trị lớn (nhất) còn lại được lấy trước (nếu có thể).
- Chi tiết:
 - Sắp xếp các đồ vật theo thứ tự không tăng của giá trị.
 - Chọn đồ vật từ đầu đến cuối (từ có giá trị cao đến có giá trị thấp hơn) nếu dung lượng còn lại của túi đủ chứa nó.

Ví dụ 1

- Số lượng đổ vật n = 3
- Trọng lượng và giá trị các đồ vật là:

Đồ vật	1	2	3
Giá trị	20	16	8
Trọng lượng	14	6	10

Trọng lượng cái túi b = 19

$$V = 20$$

Tối ưu

$$V^* = 24$$

Tham lam 2 (Greedy2)

- Ý tưởng (tham lam): Đồ vật có trọng lượng nhỏ (nhất) còn lại được lấy trước (nếu có thể).
- Chi tiết:
 - Sắp xếp các đồ vật theo thứ tự không giảm của trọng lượng.
 - Chọn đồ vật từ đầu đến cuối (từ có trọng lượng cao đến có trọng lượng thấp hơn) nếu dung lượng còn lại của túi đủ chứa nó.

Ví dụ 2

- Số lượng đồ vật n = 3
- Trọng lượng và giá trị các đồ vật là:

Đồ vật	1	2	3
Giá trị	10	16	28
Trọng lượng	5	6	10

Trọng lượng cái túi b = 11

Tham lam 3 (Greedy3)

- Ý tưởng (ít tham lam): Đồ vật có đơn giá lớn (nhất) còn lại được lấy trước (nếu có thể).
- Chi tiết:
 - Sắp xếp các đồ vật theo thứ tự không tăng của giá trị một đơn vị trọng lượng (cl/wl), nghĩa là.

$$\frac{c_{i_1}}{w_{i_1}} \ge \frac{c_{i_2}}{w_{i_2}} \ge \dots \ge \frac{c_{i_n}}{w_{i_n}}$$

Chọn đồ vật từ đầu đến cuối ...

Ví dụ 3

Trường hợp 1 (b=19) (V=24)

Đồ vật	1	2	3
Giá trị	20	16	8
Trọng lượng	14	6	10

Trường hợp 2 (b=11) (V=28)

Đồ vật	1	2	3
Giá trị	10	16	28
Trọng lượng	5	6	10

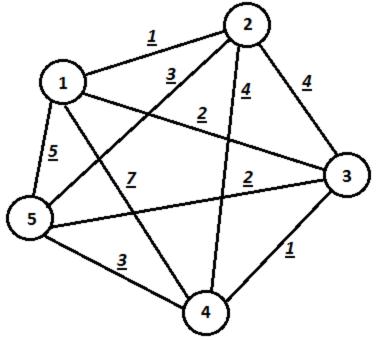
Nội dung

- 1. Lược đồ chung
- 2. Bài toán cái túi
- 3. Bài toán người du lịch
- 4. Đường đi ngắn nhất
- 5. Cây bao trùm nhỏ nhất
- 6. Bài toán tô màu
- 7. Bài toán các khoảng không giao nhau

Bài toán

Một người du lịch muốn tham quan n thành phố $T_1,...,\,T_n$. Xuất phát từ một thành phố nào đó, người du lịch muốn đi qua tất cả các thành phố còn lại, mỗi thành phố đi qua đúng 1 lần rối quay trở lại thành phố xuất phát.

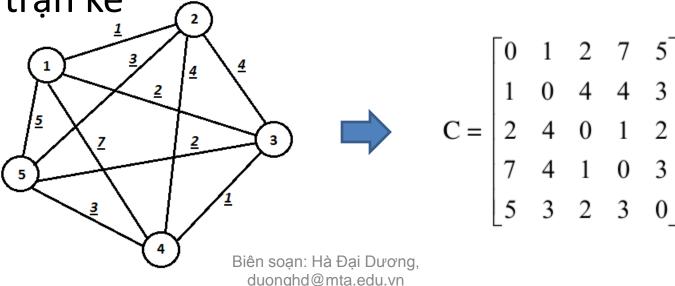
Gọi C_{ij} là chi phí đi từ thành phố T_i đến T_j . Hãy tìm một hành trình thỏa yêu cầu bài toán sao cho chi phí là nhỏ nhất.

Biên soạn: Hà Đại Dương, duonghd@mta.edu.vn

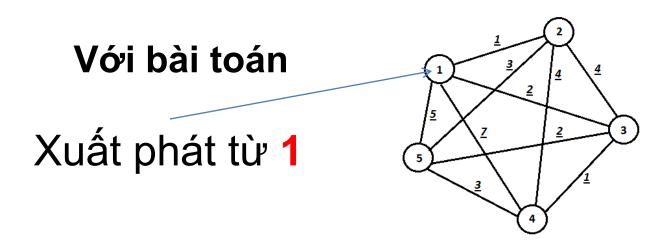
Ý tưởng

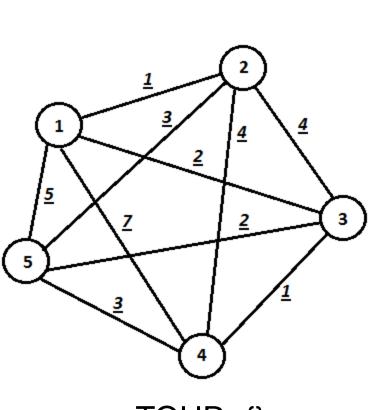
- Ý tưởng (tham lam): Chọn thành phố gần nhất tình từ thành phố hiện thời.
- Tổ chức dữ liệu: Đồ thị G = (V,E), V tập đỉnh (≡ T), E – Tập các cạnh (≡C). Mô tả đồ thị dạng ma trận kề

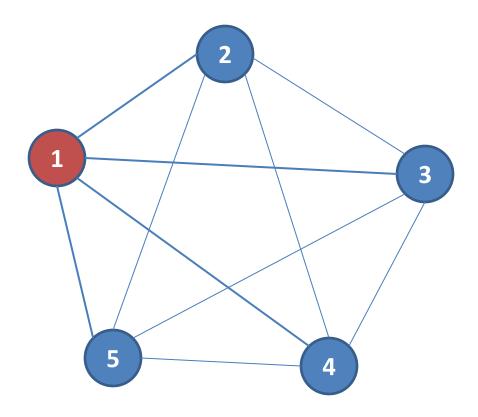

1/16/2017

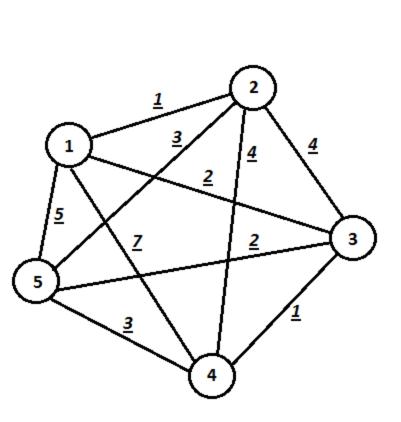
- TOUR: Danh sách cạnh của hành trình
- COST: Chi phí theo hành trình TOUR
- u: Đỉnh hiện tại
- w: Kề với u có chi phí thấp nhất

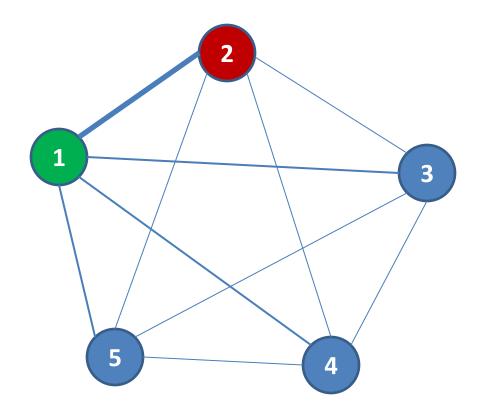

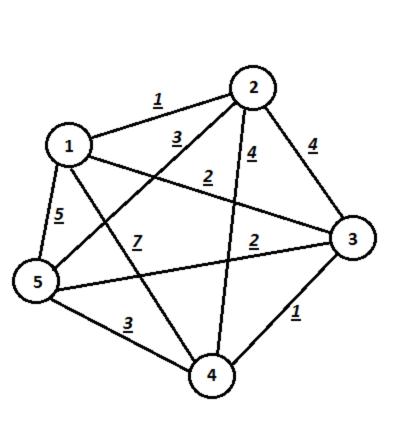

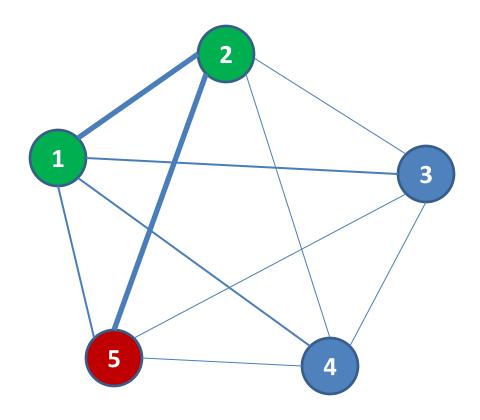
TOUR={}
COST=0

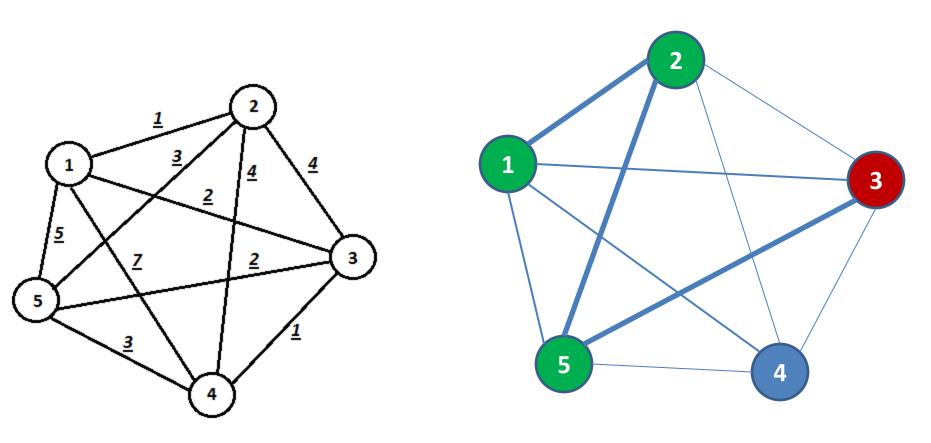

TOUR={(1,2)} COST=1

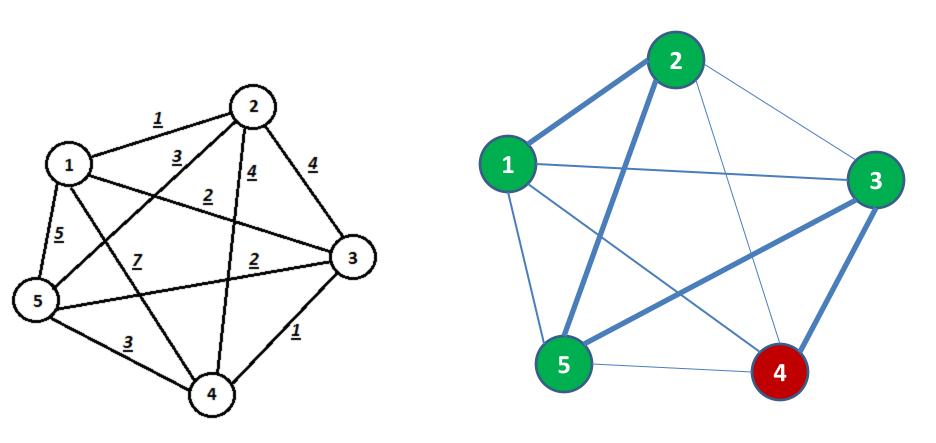

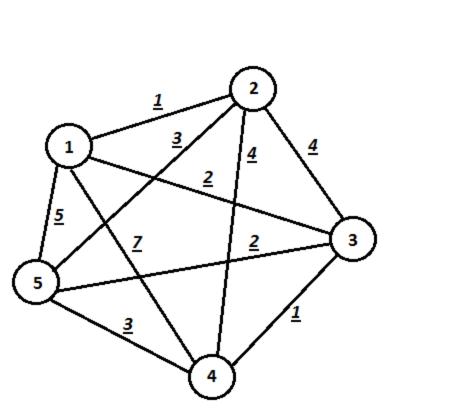
TOUR= $\{(1,2), (2,5)\}$ COST=1+3

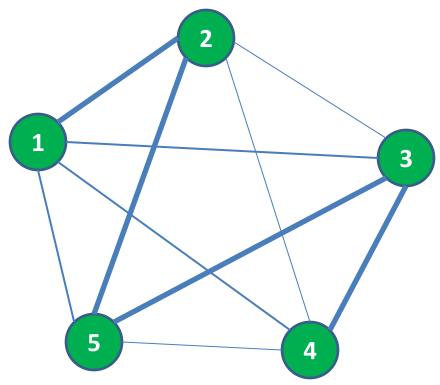

TOUR={(1,2), (2,5), (5,3)} COST=1+3+2

TOUR={(1,2), (2,5), (5,3), (3,4)} COST=1+3+2+1

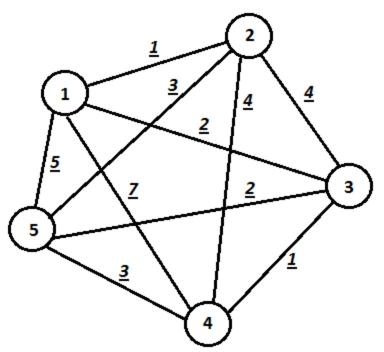

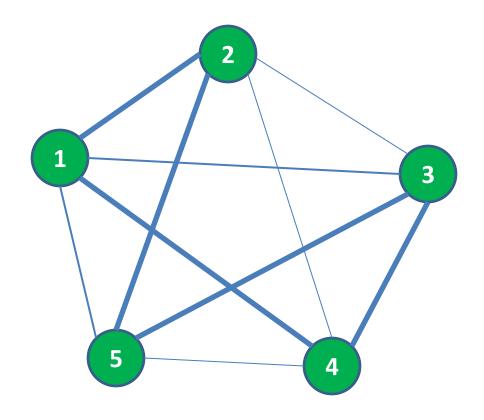

 $TOUR=\{(1,2), (2,5), (5,3), (3,4)\}$

COST=1+3+2+1=7

• Trở về đỉnh đầu

 $TOUR=\{(1,2), (2,5), (5,3), (3,4), (4,1)\}$

```
int GTS (mat a, int n, int TOUR[max], int Ddau)
         int
                v, //Dinh dang xet
                k, //Duyet qua n dinh de chon
                w; //Dinh duoc chon trong moi buoc
                mini; //Chon min cac canh(cung) trong moi buoc
         int
         int COST; //Trong so nho nhat cua chu trinh
         int daxet[max]; //Danh dau cac dinh da duoc su dung
         for(k = 1; k \le n; k++)
                daxet[k] = 0; //Chua dinh nao duoc xet
         COST = 0; //Luc dau, gia tri COST == 0
         int i; // Bien dem, dem tim du n dinh thi dung
         v = Ddau; //Chon dinh xuat phat la 1
         i = 1;
         TOUR[i] = v; //Dua v vao chu trinh
         daxet[v] = 1; //Dinh v da duoc xet
```

```
int GTS (mat a, int n, int TOUR[max], int Ddau)
                                                        while (i < n)
                //Dinh dang xet
     int
                                                                  mini = VC;
                //Duyet qua n dinh de chon
                                                                  for (k = 1; k \le n; k++)
                //Dinh duoc chon trong moi buoc
                                                                            if(!daxet[k])
          mini; //Chon min cac canh(cung) trong moi buoc
     int
                                                                                       if(mini > a[v][k])
                //Trong so nho nhat cua chu trinh
     int COST;
                     //Danh dau cac dinh da duoc su dung
     int daxet[max];
                                                                                                 mini = a[v][k];
     for(k = 1; k \le n; k++)
                                                                                                 w = k;
          daxet[k] = 0; //Chua dinh nao duoc xet
     COST = 0; //Luc dau, gia tri COST == 0
                                                                  v = w;
                                                                  i++;
     int i; // Bien dem, dem tim du n dinh thi dung
                                                                  TOUR[i] = v;
     v = Ddau;
                //Chon dinh xuat phat la 1
                                                                  daxet[v] = 1;
     i = 1;
                                                                  COST += mini;
     TOUR[i] = v; //Dua v vao chu trinh
     daxet[v] = 1; //Dinh v da duoc xet
                                                        COST += a[v][Ddau];
```

duonghd@mta.edu.vn

Độ phức tạp

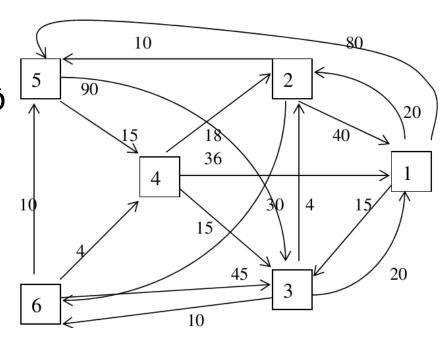
```
while (i < n)
      mini = VC;
      for (k = 1; k \le n; k++)
             if(!daxet[k])
                    if(mini > a[v][k])
                           mini = a[v][k];
                                                T(n) = O(n^2)
                           w = k;
      v = w;
      i++;
      TOUR[i] = v;
      daxet[v] = 1;
      COST += mini;
COST += a[v][Ddau];
return COST;
```

Nội dung

- 1. Lược đồ chung
- 2. Bài toán cái túi
- 3. Bài toán người du lịch
- 4. Đường đi ngắn nhất
- 5. Cây bao trùm nhỏ nhất
- 6. Bài toán tô màu
- 7. Bài toán các khoảng không giao nhau

Bài toán

- Đồ thị G=(V,E)
 - Đơn đồ thị liên thông (vô hướng hoặc có hướng)
 - Có trọng số.
 - V: Tập đỉnh
 - E: Tập cạnh
- Tìm đường đi ngắn nhất từ s₀∈V đến tất cả các đỉnh còn lại.

Thuật toán Dijkstra

- Ý tưởng (tham lam): Có đồ thị G=(V,E), s₀.
 - L(v): độ dài đường đi ngắn nhất từ s₀ đến đỉnh v (gọi là nhãn của v).
 - Gọi S là tập đỉnh đã xét.
 - Khởi tạo: S = {s₀}, L(s₀) =0, L(v)=∞ \forall v∈V\S
 - Tại mỗi bước lặp:
 - Cập nhập lại nhãn các đỉnh thuộc V\S (tập V trừ tập S)
 - Tìm đỉnh thuộc tập V\S có nhãn nhỏ nhất (tham lam)
 kề với S để đưa vào S.

Cập nhật nhãn L(v)

• Khởi tạo: $S = \{s_0\}$, $L(s_0) = 0$, $L(v) = \infty \ \forall v \in V \setminus S$

```
Với \forall v \in V \setminus S:

Với \forall s \in S:

L(v) = min(L(v), L(s) + m(s, v))

Trong đó m(s, v) là độ dài đường đi từ s với v
```

 Vì chỉ có L(s*) với s* là đỉnh vừa duyệt xong ở bước trước là có thay đổi về giá trị nên việc tính lại L(v) chỉ có ý nghĩa với các đỉnh kề với s*

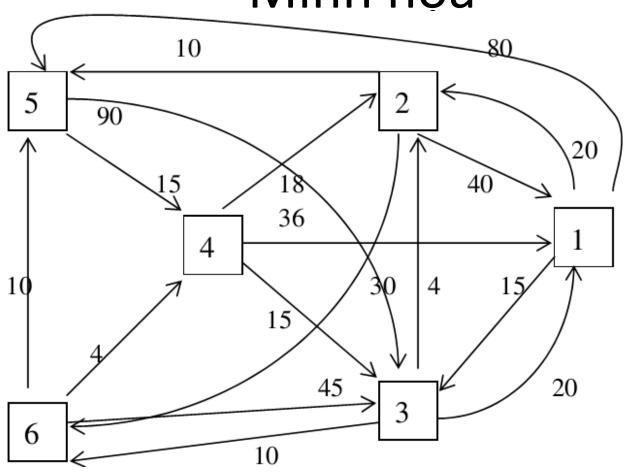
```
Với \forall v \in V \setminus S kề với s*:

L(v) = \min(L(v), L(s^*) + m(s^*, v))
```

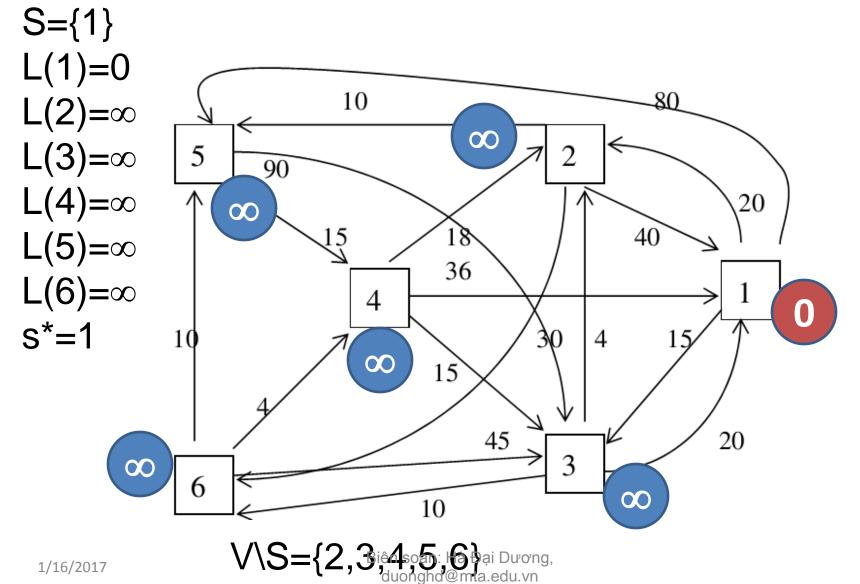
Tìm đỉnh có nhãn nhỏ nhất s*

- Đỉnh có nhãn nhỏ nhất s*:
 - Kề với 1 trong các đỉnh ∈ SVà
 - $-L(s^*) = \min(L(v): \forall v \in V \setminus S)$

Minh hoa

Khởi tạo

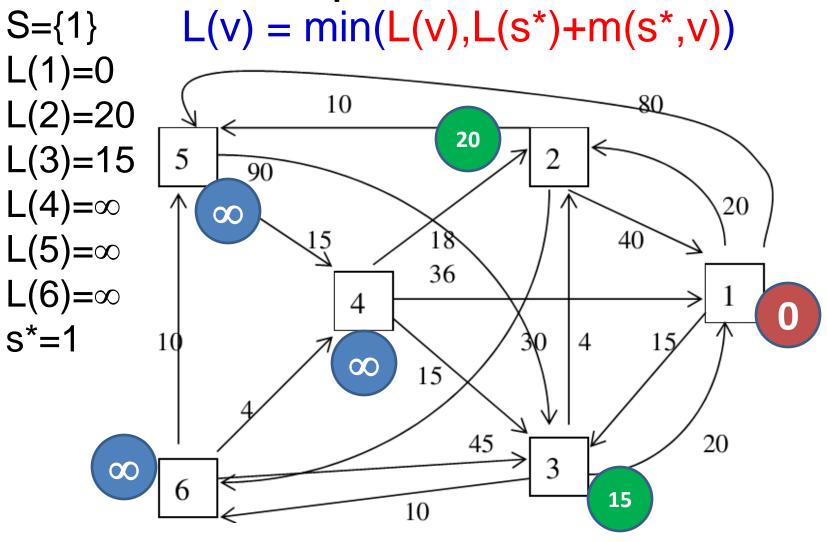

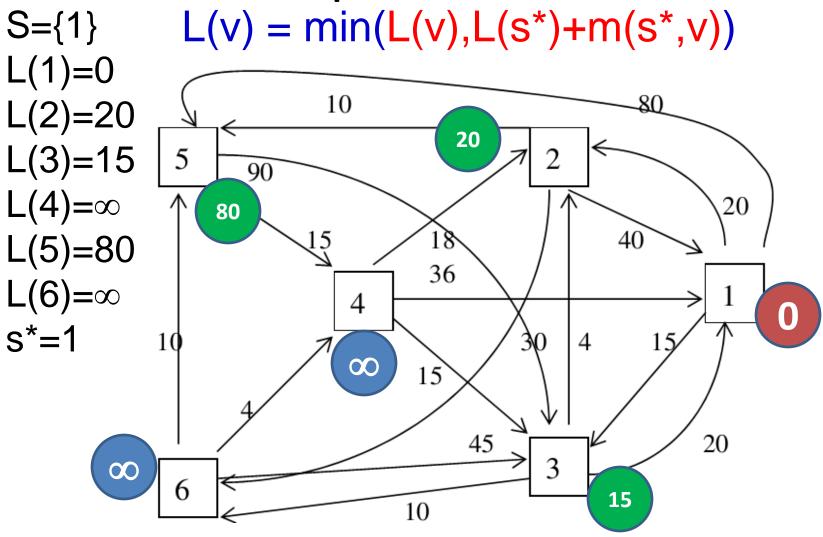
$$s_0 = 1$$

Cập nhật nhãn

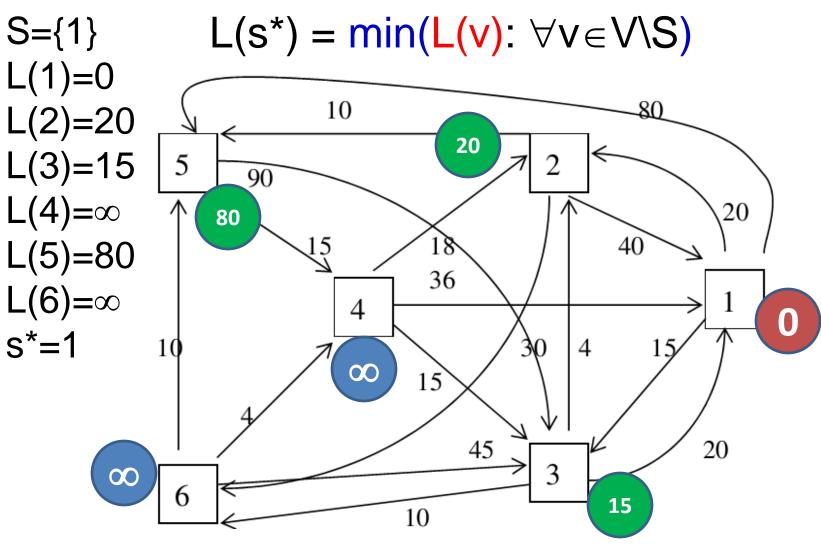
S={1} L(v) = min(L(v),L(s*)+m(s*,v)) L(1)=0 L(2)=
$$\infty$$
 L(3)= ∞ L(4)= ∞ L(5)= ∞ L(6)= ∞ s*=1 10

V\S={2,3iê4so5: 6} ai Dương, duonghơ@mta.edu.vn

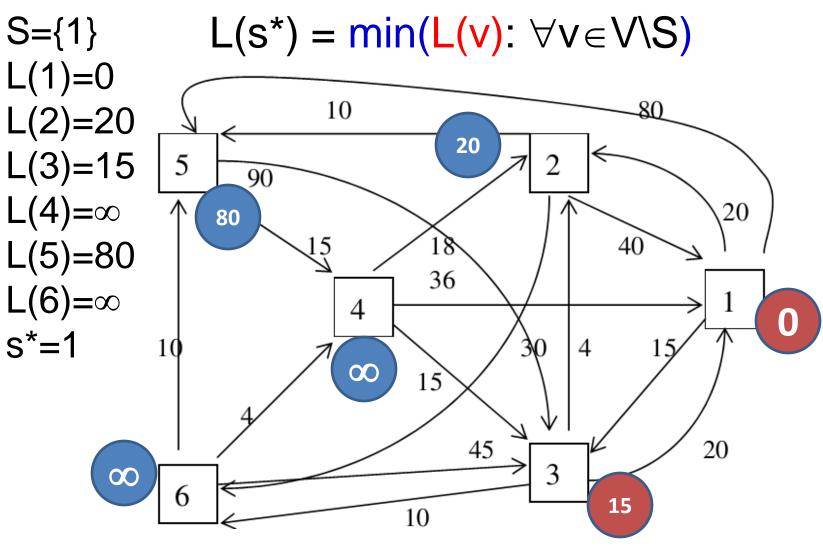

Đỉnh có nhãn nhỏ nhất s*

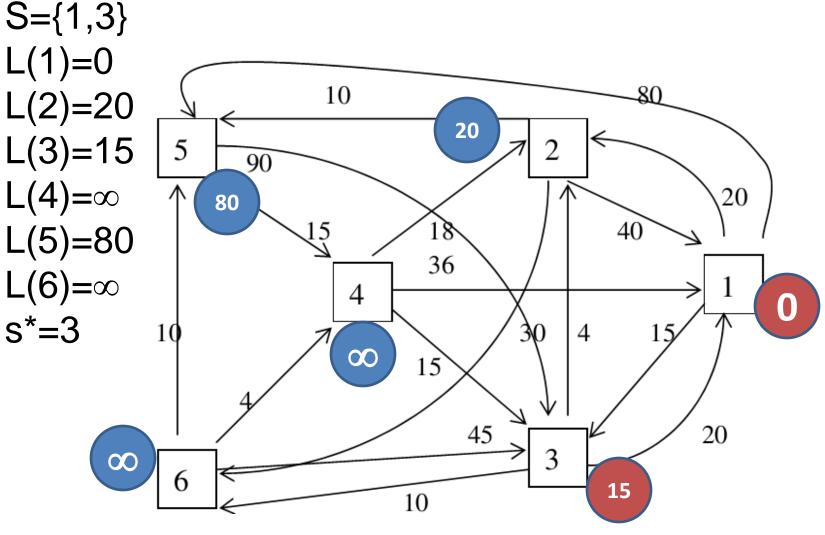

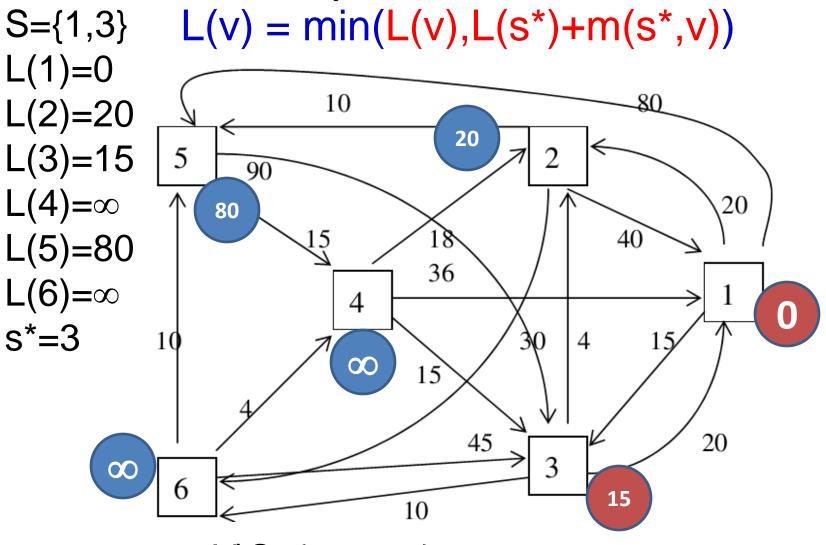
Đỉnh có nhãn nhỏ nhất s*

$$s_0 = 1$$

Tiếp ...

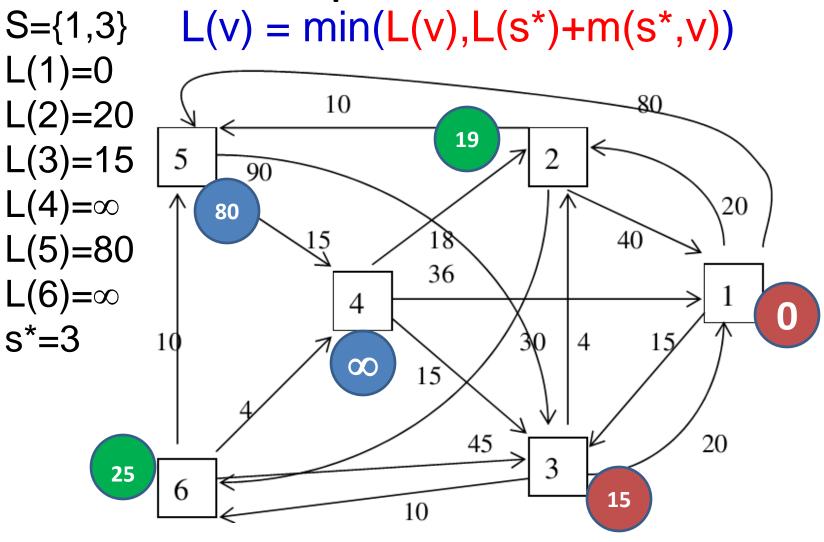

1/16/2017

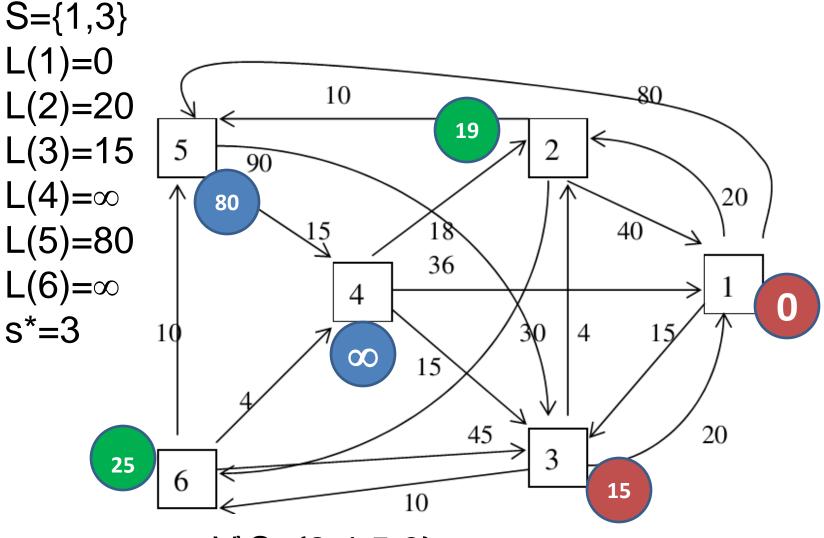
S=
$$\{1,3\}$$
 L(v) = min(L(v),L(s*)+m(s*,v))
L(1)=0
L(2)=20
L(3)=15 5 90 19 2 2 20
L(4)= ∞ L(5)=80
L(6)= ∞ s*=3 10 ∞ 15 ∞ 15 ∞ 10 ∞ 15 ∞ 15 ∞ 15 ∞ 16 ∞ 15 ∞ 16 ∞ 16 ∞ 17 ∞ 18 ∞ 19 ∞

Cập nhật nhãn

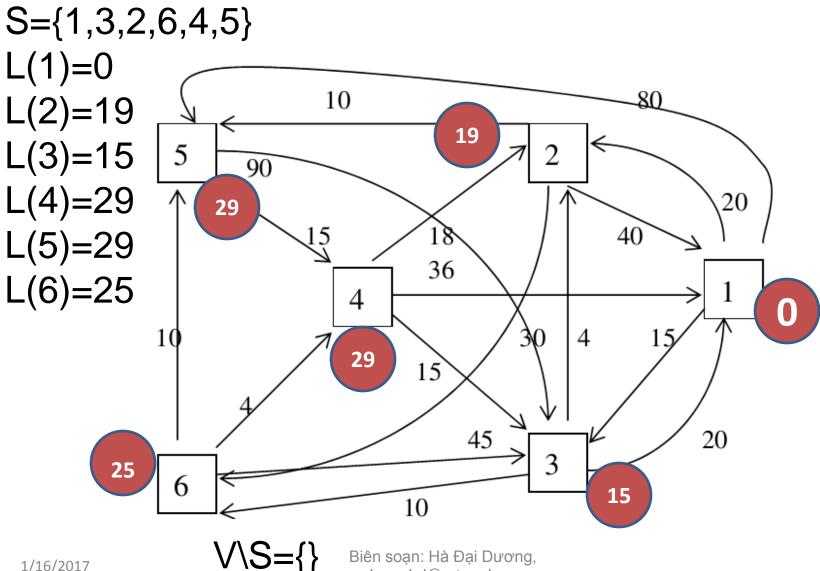

V\S={2,4\infty into a Durong, duonand @mta.edu.vn

Tiếp tục ...

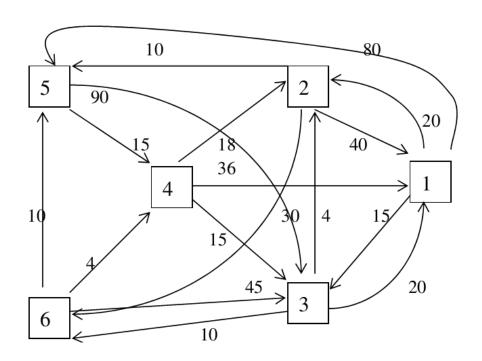

Kết thúc

1/16/2017

Biên soạn: Hà Đại Dương, duonghd@mta.edu.vn

Bước			Chiều dài của đường đi ngắn nhất					
lặp	Đường đi ngắn	đến	từ đỉnh s (=1) đến các đỉnh khác : tsnn[]					
	nhất là đường đi	đỉnh	1	2	3	4	5	6
	từ đỉnh 1							
Bước1	$1 \rightarrow 3$	3	-	20	15	8	80	8
Bước2	$1 \rightarrow 3 \rightarrow 2$	2	-	19	ı			25
Bước3	$1\rightarrow 3\rightarrow 6$	6	ı	ı	ı		29	25
Bước4	$1 \rightarrow 3 \rightarrow 6 \rightarrow 4$	4	-	-	-	29		-
Bước5	$1 \rightarrow 3 \rightarrow 2 \rightarrow 5$	5 _{Biện}	soan: Hà Đ	ai Duroma	-	-	29	-

duonghd@mta.edu.vn

Cài đặt

• Biểu diễn G qua ma trận trọng số cạnh

$$a = (a_{uv})_{nxn};$$

$$a_{uv} = \begin{cases} trong \ so' \ cua \ (u,v); (u,v) \in E; \\ \infty; (u,v) \notin E; \end{cases}$$

- Mảng L[i] nhãn đỉnh I
- Mång Daxet[i]: 0 i chưa xét, 1 i đã xét
- Mảng Ddnn[i]: Giá trị của nó là đỉnh trước trong đường đi ngắn nhất đến i

Cài đặt ...

```
void dijkstra( int s)
       int Ddnn[max]; // Chứa đường đi ngắn nhất từ s đến đỉnh t tại mỗi bước
       int i,k,Dht,Min;
       int Daxet[max]; //Đánh dấu các đỉnh đã đưa vào S
       int L[max];
       for (i = 1; i \le n; i++)
              Daxet[i] = 0;
              L[i] = VC;
       //Dua dinh s vao tap dinh S da xet
       Daxet[s] = 1;
       L[s] = 0;
       Dht = s;
       int h = 1; //đếm mỗi bước : cho đủ n-1 bước
```

```
while (h \le n-1)
       Min = VC;
       for (i = 1; i \le n; i++)
              if(!Daxet[i])
                      if (L[dht] + a[dht][i] < L[i]) //Tính lại nhãn
                              L[i] = L[dht] + a[dht][i];
                              Ddnn[i] = dht;
                              //gan dinh hien tai la dinh truoc dinh i tren lo trinh
                       if(L[i] < Min) // Chon đỉnh k
                               Min = L[i];
                               k = i;
               // Tại bước h : tìm được đường đi ngắn nhất từ s đến k : Ddnn[]
                xuatdd(s,k,Ddnn);
               cout << "\n Trong so : " << L[k];
                dht = k;// Khoi dong lai Dht
                                      //Dua nut k vao tap nut da xet
                Daxet[dht] = 1;
               h++;
                             Biên soạn: Hà Đại Dương,
                               duonghd@mta.edu.vn
```

Cài đặt ...

```
//***************
void xuatdd(int s, int k, int Ddnn[max])
      int i;
      cout<<"\nDuong di ngan nhat tu "<<s<" den "<<k<<" la : ";
      i = k;
      while(i != s)
             cout<<i<"<--";
             i = Ddnn[i];
      cout<<s;
```

Kết quả thuật toán

- Thuật toán Dijkstra cho kết quả tối ưu
- $T(n) = O(n^2)$

Bài tập

1. Thực hiện từng bước bài toán người du lịch theo giải thuật tham lam với các dữ liệu sau: Bắt đầu từ đỉnh 1, ma trân chi phí được mô tả như sau:

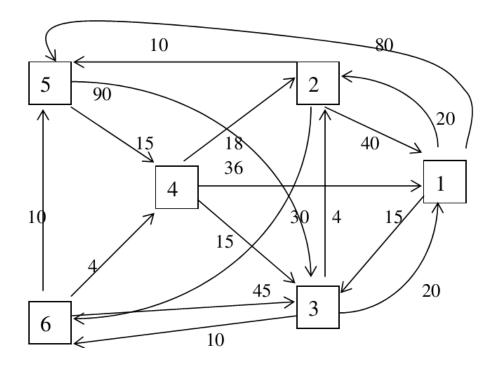
0	3	5	2	6
3	0	6	7	3
5	6	0	5	4
2	7	5	0	1
6	3	4	1	0

0	1	6	3	2
1	0	5	7	1
6	5	0	6	3
3	7	6	0	2
2	1	3	2	0

0	7	2	6	1
7	0	5	4	7
2	5	0	1	3
6	4	1	0	5
1	7	3	5	0

Bài tập

2. Thực hiện từng bước thuật toán Dijstra bắt đầu từ đỉnh 2, 3, 4 trên đồ thị sau

Bài tập

- 3. Đề xuất giải thuật tham lam giải bài toán trả tiền máy ATM?
- 4. Cài đặt thuật toán người du lịch. Đánh giá độ phức tạp bằng thực nghiệm và so sánh với lý thuyết
- 5. Cài đặt thuật toán Dijkstra. Đánh giá độ phức tạp bằng thực nghiệm và so sánh với lý thuyết